

Dušan Šinigoj (1933–2024)

Dušan Šinigoj, zadnji predsednik slovenske socialistične vlade od leta 1984 do 1990.

Dnevnik, 24. 08. 2024

<https://www.dnevnik.si/mnenja/odprta-stran/dusan-sinigoj-1933-2024-2688250/>

Pravijo, da je žalost ena sama. Danes si jo delimo vsi, ki smo se prišli poklonit Dušanu Šinigoju. Bil je tudi naš Dušan, naš prijatelj, tovariš in sodelavec. Zapušča našo tovarišijo, svojo ekipo, ki jo je vodil in v kateri je bil prvi med enakimi. Korenine naših vezi segajo v različne čase, v trdno tovarišijo pa nas je povezal skupno delo, skupno hotenje in skupna odgovornost v izvršnem svetu (IS). Naši spomini na tiste čase se vselej dotaknejo vseh nas, tudi našega predsednika Dušana.

Še ne tako dolgo nazaj smo bili, kot pred tem vsako leto v minulih desetletjih, ponovno skupaj. Kot mnogokrat dotlej smo pokramljali o tem in onem, se spomnili skupnih delovnih aktivnosti v dolgem sodelovanju, se medsebojno bodrili in si zaželeli vse dobro, predvsem zdravja. In poslovili smo se v tem duhu z željo in upanjem da se, če ne prej, zanesljivo vidimo leto obsorej. Bilo pa je zadnjič, da smo bili skupaj.

Skupaj smo delali v velikem času za uresničevanje idealov, ciljev in sanj generacij slovenskega naroda, slovenskega uporništva in zgodovinskega loka od Maistrovih borcev, tudi tvojih Primorcev, tigrovcev, Čedermacov, partizanskega gibanja do osamosvojitve.

»Osemdeseta leta 20. stoletja, ki so se začela s smrtjo Josipa Broza Tita in končala z razpadom Jugoslavije, v Evropi pa s koncem bipolarnosti, propadom socializma in evropskim združenjem, so eno najbolj vznemirljivih obdobj sodobne slovenske in evropske zgodovine. So, kot rečejo Nemci, vmesni časi, ko staro še ni zamrlo, novo pa se še ni oblikovalo,« je decembra 2019 v uvodu portreta Dušana Šinigoja zapisal priznani slovenski zgodovinar dr. Božo Repe.

Demokratizacija slovenskega političnega in celotnega javnega življenja, spoštovanje človekovih pravic, prizadevanja za demokratizacijo in reformiranje federacije in afirmiranje legitimne in legalne pravice do samoodločbe in vse ostrejša ideološka in politična konfrontacija z unitarističnimi, hegemonističnimi silami so bile značilnosti obdobja, ko je v »areno življenja«, v svet t. i. visoke politike, v delovanje v SZDL in izvršno oblast na republiški ravni v osemdesetih letih prejšnjega stoletja aktivno vstopal Dušan Šinigoj, primorski domoljub, zaveden Slovenec, ki je skupaj s starši v svojih rosnih letih spoznal fašizem, oborožen s svojo primorsko trmo, pogumom, empatijo, visokimi moralnimi standardi, s svojimi pedagoškimi izkušnjami, neprecenljivimi izkušnjami iz odnosov s svojimi Primorci in življenjem v narodnostno mešanem in obmejnem okolju.

In Dušan Šinigoj je prišel je na čelo izvršnega sveta v času, ko se je kaos v Sloveniji in Jugoslaviji začel kazati v zelo jasnih obrisih in bil med letoma 1984 in 1990 zadnji predsednik republiškega IS, ki pa je vendar vedno bolj delovala kot republiška vlada.

Obsežno poročilo, ki ga je v svojem in našem skupnem imenu maja 1990 predal predsedniku vlade Lojzetu Peterletu, je na več kot 150 straneh bilo le kratki povzetek vsega, kar je bilo opravljeno za dobrobit Slovenije, od reševanja gospodarskih in socialnih vprašanj, skrbi in razvoja na posameznih področjih, materialne in družbene infrastrukture do vzpostavljanja razvojno vitalnih sistemov in projektov. In seveda tudi o tem, kako je izvršni svet v skladu s svojimi pristojnostmi in odgovornostjo preprečil »miting resnice« decembra 1989 in soustvarjal pravne ni druge temelje za

osamosvajanje in osamosvojitve ter njeno evropsko identiteto Slovenije, pa tudi o problemih, ki so bili pred izvoljenimi predstavniki slovenskih državljanov na volitvah aprila 1990 in novo vlado.

Spoštovali smo njegovo odločitev, o kateri govori tudi v intervjuju za ljubljanski *Dnevnik* decembra 2019 – svojem prvem po 30 letih in zadnjem v življenju, v katerem je strnil svoje številne spomine, komentarje in ocene na obdobje pred osamosvojitvijo in svoje ter naše delovanje v tem obdobju – da se je 1990 umaknil iz politike: »Pred volitvami smo imeli na gradu Strmol razgovor s političnim vodstvom, kjer smo se pogovarjali o tem, kako naprej. Datuma se natančno ne spomnim. Rekel sem, da se umikam iz politike in nočem več biti nič. Prosim, da to sprejmete. Jaz sem se iztrošil. Iz politike se bom popolnoma umaknil,« je jasno povzel tudi v omenjenem intervjuju.

Ostaja pa, kot nesporno dejstvo, da je bil eden najbolj pomembnih slovenskih politikov tik pred osamosvojitvijo in da je njegov osebni neizbrisen prispevek, pa naj tudi v sedanjem času nekateri skušajo zmanjševati njegov pomen, pri ustvarjanju temeljev za miren in demokratičen prehod v novo poglavje slovenske zgodovine in osamosvojitve, za skrb za življenje manjšin, dobrososedske odnose, za krepitev povezav, prepoznavnost in spoštovanje »slovenske zgodbe« tudi v mednarodnem okolju, od uspešnega uveljavljanja Slovenije v mednarodnih povezavah do številnih stikov z drugimi državami in regijami ter številnimi vodilnimi politikami v tistem času.

Tvoji zadnji, dolgoletni sodelavci pa smo ti, dragi Dušan, hvaležni tudi za to, da je bilo delo s teboj prijetno in tudi v najtežjih trenutkih vedro in optimistično. Tvoja beseda, dragi Dušan, je bila tehtna in verodostojna. Pomirjal in opogumljal si nas s svojo življenjsko energijo in izrednim spominom, prislovično delovno vnemo, izjemno disciplino in izostreno odgovornostjo do samega sebe in drugih, svojim nalezljivim življenjskim optimizmom, razveseljeval si nas s svojo duhovitostjo.

Bil si človek dialoga, zahteval si zase pravico misliti in želel si, da to pravico uporabljajo tudi drugi, z razumevanjem kulture dialoga v najboljši »voltageovski« maniri, prepričanjem v moč argumentov, in z občutkom za preudarno demokratično vodenje, spodbujanje iniciativnosti. Verjel si in živel tovarštvo in skupnostno življenje v njunem najzlahtnejšem pomenu z vizijo, da je boljši svet možen, da je humanizem njegova podstat in solidarnost uresničljiva.

Dušan Šinigoj je bil skromen človek, ki mu je bilo nerodno govoriti o svojem uspešnem delu, ki mu je bil tuj ceneni in škodljivi populizem, tako prisoten v današnjih časih tudi pri nas. Zato je upravičeno užival spoštovanje, imel osebni ugled – nas in mnogih.

Tiho odhajaš, dragi Dušan, kot si želel, tiho in dostojanstveno, kot si živel. Pogrešali te bomo, ohranili v spominu – tudi mnogi, ki jih danes ni z nami, mnogi tvoji sodelavci in kolegi, s katerimi si sodeloval na svoji bogati življenjski poti. Ne bo več naših, zdaj že dolgo prijateljskih, tudi nostalgčnih pogovorov, prazno bo tvoje mesto za našim omizjem, ne bo več tvojih še vedno dragocenih nasvetov, pronicljivih, tehtnih analitičnih prispevkov, tvojih življenjskih izkušenj, ne tvojih iskrivih in duhovitih ocen in komentarjev ter šaljivih dovtipov. Takšnega smo ga spoznali in takšen bo ostal z nami.

V imenu tvoje tovarišije, tvoje ekipe v nekdanjem republiškem izvršnem svetu, izrekam hvaležnost, da si bil z nami. Dragi Dušan, počivaj mirno.

Julka Žibert